

Litteratursøgning

– Sådan finder du den bedst tilgængelige evidens i en travl hverdag

Helle Mätzke Rasmussen
PT, MEF, Ph.d.
Uddannelsesansvarlig, Etac Pediatrics

I en evidensbaseret praksis bør kliniske beslutninger baseres på følgende fire elementer:

- Patientens forudsætninger
- Fysioterapeutens erfaringer
- Den bedst tilgængelige evidens
- Rammerne for kliniske praksis, herunder værdier, politikker og ressourcer.

Den enkelte fysioterapeut må i den konkrete situation forholde sig til alle fire elementer og træffe beslutninger ud fra muligheder og begrænsninger i den givne situation. I denne artikel beskrives, hvordan den bedst tilgængelige evidens for et specifikt klinisk spørgsmål, kan identificeres.

En fuldstændig eller »perfekt« systematisk litteraturoversigt over den bedste tilgængelige evidens vil ofte involvere flere personer med forskellig faglig baggrund; fysioterapeuter med specialistviden på området, informationsspecialister (bibliotekarer) og personer med forskningsindsigt. Arbejdet med planlægning og gennemførelse af litteratursøgningen og den efterfølgende sortering og vurdering af litteraturen kan tage måneder at gennemføre. Derfor er arbejdet med systematiske litteraturoversigter sjældent foreneligt med en travl hverdag i klinisk praksis, hvor der kun er et par timer indtil det næste barn, dukker op.

Manglende mulighed for at gøre det »perfekte« bør ikke afholde fysioterapeuter fra at forbedre deres praksis og anvende litteratur i den kliniske beslutningstagning. Hvis der kun er få timer til rådighed, kan en »Quick 'n' dirty« søgning efter kliniske retningslinjer, vejledninger fra faglige selskaber og oversigtsartikler være løsningen for at skabe indsigt i emnet, mens metoden »Critically Appraised Topic« kan anvendes til at besvare et konkret klinisk spørgsmål baseret på en grundig litteratursøgning.

Beskriv spørgsmålet du leder efter svar på!

Udgangspunktet for begge typer søgning er en afklaring af det spørgsmål, som der søges svar på. Udgangspunktet kan være en konkret patient, den viden der efterspørges og hvil-

ken indsats det drejer sig om. Det er vigtigt at spørgsmålet afgrænses og er specifikt. Formatet »PICO« kan anvendes for at sikre at spørgsmålet beskriver:

- **P:** Patient, population eller problem; Barnets diagnose, funktionsevne og/eller alder.
- **I:** Intervention; Den behandling, indsats, prognostisk- eller risikofaktor som man overvejer at tilbyde barnet.
- **C:** Comparison; hvis relevant hvilket alternativ ønsker man at sammenligne med.
- **O:** Outcome, de effekter man ønsker og det interventionen skal føre til.

Et eksempel fra pædiatrisk praksis kunne være: Er anvendelse af ståstativ 4 timer/uge (**I**) mere effektivt end anvendelse i 2 timer/uge (**C**) til at fremme knoglesundhed (**O**) hos en 8-årig med cerebral parese uden selvstændig stand og gangfunktion (**P**)?

Herefter kan en »Quick 'n' dirty« søgningen være en god måde at skabe indblik i emnet og de (engelske) søgeord, du skal anvende for at lave en mere systematisk søgning, som kan anvendes i en »Critically Appraised Topic«.

Quick 'n' dirty

Hvis emnerne for dit kliniske spørgsmål er forholdsvis ukendte for dig, eller du er i tvivl om, hvilke engelske søgeord der er relevante at anvende, kan en hurtig simpel søgning være en metode til at lette arbejdet med at gå mere systematisk til værks senere. Formålet med søgningen er at give et første overblik over, hvad der findes, og hvilke begreber og ord andre har brugt om emnet. Brug de resultater du får til at få styr på fagterminologien og søgeord.

Et godt sted at starte er søgefunktionerne på Sundhedsstyrelsens¹ og Socialstyrelsens² hjemmesider. Søg efter faglige anbefalinger, videns temaer eller rapporter om målgruppen for dit spørgsmål og se referencelisterne igennem for videnskabelig (engelsk) litteratur om emnet.

Lav en oversigt over de relevante engelske søge-termer.

Patient	Intervention	Comparisson	Outcome
Cerebral parese	Stå-stativ	<i>Se intervention</i>	Knogle sundhed
Cerebral palsy CP Spastic diplegia	Supported standing program Standing frame Stander Standing shell		Bone health Bone Mineral Density BMD

Lav en oversigt over de relevante engelske søge-termer.

Herefter kan de engelske³ eller amerikanske⁴ sundhedsmyndigheders hjemmesider være gode steder at fortsætte med dine engelske søgeord og udbygge din oversigt over relevante søge-termer. Herefter kan databaserne PubMed og Cochrane anvendes til at søge efter systematiske oversigtsartikler om emnet. Anvend filter funktionen til at afgrænse din søgning til Systematic Review, Meta-Analysis og evt. Reviews.

Din søgning vil give et overordnet indblik i emnet og kvalificere dit videre arbejde med en Critically Appraised Topics, hvor en præcis og specifik afgrænsning af emnet er nødvendig.

Hvad er Critically Appraised Topics?

Critically Appraised Topic (CAT) er en besvarelse af et konkret klinisk spørgsmål baseret på en grundig litteratursøgning. Udgangspunktet for et Critically Appraised Topic er et konkret klinisk spørgsmål gerne med afsæt i en helt konkret patient. Med besvarelsen af det kliniske spørgsmål som mål foretages en litteratursøgning, hvor der på forhånd er taget stilling til inklusions- og eksklusionskriterier.

Der udarbejdes herefter en søgestrategi og gennemføres en søgning i relevante databaser, og der udvælges 3-4 studier (sjældent flere). Herefter vurderes studierne blandt andet ud fra evidensgrad, og der konkluderes på det svar, der kan udledes ud fra de valgte studier. Resultaterne af denne gennemgang skrives ind i en fast skabelon.

Læs mere om Critically Appraised Topics på Danske Fysioterapeuter hjemmeside, hvor der også er publiceret enkelte Critically Appraised Topics indenfor det pædiatriske område.

Link: https://www.fysio.dk/fafo/faglige-anbefalinger/critically-appraised-topics#hvad_er_cat

Kilde: Danske Fysioterapeuter (www.fysio.dk)

Referencer

- ¹ Sundhedsstyrelsens hjemmeside – link: <https://www.sst.dk/da>
- ² Socialstyrelsens² hjemmeside – link: <https://socialstyrelsen.dk/>
- ³ Engelske sundhedsmyndigheders hjemmeside, National Health Service (NHS) – link: <https://www.nhs.uk/>
- ⁴ Amerikanske sundhedsmyndigheders hjemmeside, National Institute of Health (NIH) – link: <https://www.nih.gov/>